

GIÁ BẢN	
HOA-KHẨU	HOA-KHẨU
Mỗi số	1.00
Mỗi tháng	3.00
Mỗi năm	12.00
Là báo phải trả tiền trước Thứ hai mươi lăm nghìn VND. Trong mỗi số có một tờ báo nhỏ về các tin thương nghiệp.	

TIẾNG-DÂN

CHÍNH SÁCH CỦA HỘI
HƯƠNG - ĐÔNG - KHẨU

Quá - 19
TRẦN - ĐÌNH - PHƯỚC

LA VOIX DU PEUPLE

敵

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

bia QUỐC
Đường Đông-Ba, Huế
diary thép số 00
giấy thép: TIẾNG-DÂN-HUE

DÉPOT LÉGAL
INDOCHINE
No 11967

Muốn trừ bỏ những
mối tệ hại ấy, mà cứ do
trong chế độ ấy mà cải
lương thi chặng qua chí
thu được cái hiệu quả và
nắp nơi này lại vướng
rách nơi kia, chí có một
cái biện pháp có hiệu
lực là bỏ hẳn chế độ
thì cứ.

CẨM-TƯỜNG ĐỐI VỚI CHẾ-ĐỘ THI-CÙ

(Tiếp theo)

« Học dè mà thi », đều ấy đã thành cái lâm-ly phô-thông của dân ta, bài trước đã bắn rõ. Đì thi thi cầu cho trùng tuyền, vậy thi « đi thi cho đậu », do là cái mục-dich lối thiết-vụ của học-sinh. Cả năm chỉ chăm chút luyện tập cho dù các nếp bài dè thi. Toán-học thi xem những vấn-dề giải-quyết sẵn cho nhiều, họa may vào thi gấp vấn-dề nào lương-tý, tác-vấn thi học thuộc lòng lấy nhiều bài cũ, họa may vào thi trùng được bài nào. Các khoa khác thi cứ học cho chin như dè khảo-quan hỏi đâu đáp đấy. Cách học như thế chỉ dùng kỹ-tinh chứ không cần đến tác-dụng của ngòi-tinh chút nào, như thế thi tinh-thần phát-triển làm sao được! Ngày xưa, những thi-sinh, trước khi vào trường, có người viết rất nhiều bài cũ vào cả giấy lung dè khi thi có gấp dè thi đem mà phỏng lại, so với các học-sinh ngày nay dì thi, tương-cùng không khác nhau bao nhiêu.

Thế mà so với ngày nay, thi ngày xưa, nho-phong còn thịnh, sỉ-khi còn cao, tuy lối học sai-lầm mà những kẻ gọi là « danh-giáo » vẫn còn biết giữ danh-tiết mà không đến nỗi làm những điều quá nho-nhuốc xấu xa. Lại có cái lè trong khi thi thi khảo-quan không được giao-thông với người ngoài, bởi vậy mà cái mối lè có ít hơn ngày nay. Đến như ngày nay, đạo-dức suy dồi quá độ, nhân-tâm không còn có cái gì chê-ngay được, những việc thi-cù đã thành ra một mối hận hủn, mà chốn thi-trường bày ra cái cảnh-tượng hàng lôm hàng cá. Đánh rắng cái nguyên-nhan cũng bởi khảo-quan tham-nhũng, nhưng cái nguyên-nhan lớn như là vì cái tam-lý « học dè mà thi », và cái nhu cầu « thi cho đậu » của học-sinh; vì rằng nếu học sinh mà không lấy sự lamen hông làm điều, thì dù khảo-quan có tham nhũng cũng không có chỗ nào mà thi thủ. Doan. Khôn nỗi dì thi không là một điều đại-si, lại là một điều thất-vọng rất to, có quan-he đến cả thân-thể một đời của mình, cho nên trước khi dì thi phải linh-lien thế nào cho nắm được trong tay. Nh. Bằng-là vào sờ

bản », dìu hông cò lấy sức học làm tiêu chuẩn đâu! Chỉ có một cách chắc chắn mười phần là chạy thầy lo thợ, dù cửa no, lót cửa kia, dà có tiền thi dìu dò cũng đậu. Vì thế mà cứ đùn vụ thi-cù thi khảo-quan châm dì nhâm mồi trước, thí sinh lo di dặt nọc sẵn, chẳng khác gì & dứa thị-trường. Ta xem những tin tức các báo thường dâng về vụ thi Sở-học yếu-lực thi thấy cái cảnh-tượng ấy rất là rõ rệt. Trên kia là nỗi cái nguyên-nhan là vì cái tam-lý tham-nhũng của khảo-quan và cái tam-lý ham đậu của thi-sinh, nhưng xét lên một từng nứa thi cái nguyên-nhan thâm-thấu là ở trong chế-dộ, mà cái tam-lý của khảo-quan và của thi-sinh chỉ là cái phản-ánh của chế-dộ mà thôi vậy.

Sau hết, cách thi-cù đặt ra mỗi năm có định kỳ, học trò cả năm chỉ nau nán nơm nớp đợi cái ngày ấy như đợi một ngày gi trọng đại-lâm. Bao nhiêu tinh-thần, lực-lượng, hy-vọng, cảm-linh đều chủ vào ngày đó, học trò đã đến hạn dì thi thi trong suốt một năm khi nào cũng như nằm trong cái không-khi khẩn-trường, làm cho sự học hành thành ra một việc đua hơi nhộn nhịp, nhất là đến gần ngày thi thi cái tinh-trang học-sinh ở nhà trường lại huyền náo lộ thường, người nào cũng bàn việc thi, nơi nào cũng nói chuyện thi, ngoài vấn-dề thi co-hi không còn cái gì dù bàn dù nói nữa. Trước khi thi thi học-trò nô nức vì thi, trong vui-trụ chỉ thấy có thi là trọng, còn thi giờ và công phu đâu mà lý-hội đến những điều cao-thượng vô-trú; chợt đến ngày thi thi cảm-tinh tinh thích biết chứng nào, cái việc làm cho mình mong-tưởng, đợi chờ, vui mừng, lo sợ, hổng nhiên nay đã thành việc nhân-tìn, cho nên những kẻ cắp giũy di thi, đều lý-tưởng rằng việc mình làm đó là cái việc rất uy-nghiêm trọng-dai. Nhưng kẻ thi bị truất-lạc thi mới thất-vọng không sao người được, cái vét thương-thầu tim khó rit cho lành, thậm chí có kẻ vì thi hỏng mà quyên-sinh tự-tôn. Còn những người trùng-tuyền thi lại cho rằng cái trách-nhiệm binh-sinh của mình như thế là dà hết, cái nghĩa-vụ minh mẫn lâu la châm lo dè thi cho đậu, nay thi dà đậu thi nghĩa-vụ

dù rồi, chỉ cứ việc an-nhiên mà hưởng-thụ các thứ quyền-lợi. Bởi thế, học trò thi dà đậu thi sách vở liền xếp một nơi, tha hồ chơi bởi phỏng tung dè bù lại cái công khò nhọc thuở nay, và ngồi chờ nhà nước kêu mà bô-dung, cho những cái ấy là những quyền-lợi đương-dắc của mình. Học cốt dè thi, dì thi dà đậu, thi cần gì học nra, đều ấy không dại nói. Nhưng nhiều kẻ nhân thi-dậu mà chơi bởi quá độ, chịu luy-dễn cả suối dời, hảy ra cho khách hàng-quan, những cái gương truy-lạc rất thương-tâm, cái thảm-huống ấy ta thường thấy cũng không it.

Những mối lè-hại của chế-dộ thi-cù trờ lên đã kè lượn-quá. Muốn trừ bỏ những mối lè-hại ấy, lợi cứ do trong chế-dộ ấy mà cải lương, thi chặng qua chi thu được cái hiệu-quá vnbip nơi này lại vướng-rách nơi kia. Chỉ có một cái biện-pháp có hiệu-lực là bỏ hẳn chế-dộ thi-cù. Nhưng nhà nước toàn dùng phương-pháp gi mà lựa chọn nhân tài để phò-thác việc chung? Theo ý của kẻ viết bài này thi cái phương-pháp hay nhất là cứ trong học-đường quan-sát kỹ càng cái sức học thường ngày của học-trò, đến khi hết hạn học, kẻ nào suýt trong kỳ hạn ấy thành-tích được nhiều, tức là kẻ có nhiều tinh-tu-cach, dù khiếu-xã-hội có thể phò-thác những chức-vụ trong yết cho. Như vậy thi những mối lè-hại của chế-dộ thi-cù như kẽ trên có thể tránh được một phần nhiều, học-trò khi ấy không lấy dì thi làm mục-dich, mà chỉ cốt học dè phát-triển tài-năng và tài-hồi nhân-ach.

Nhưng có kẻ nói rằng: « Nếu như vậy thi chỉ những người theo học trường-công được có hi-vọng ra làm các chức-vụ công-công, còn những người học trường-tu-thực hoặc học lối một mình thi nhà nước không biết đâu mà lựa chọn ». Vàng, quyền giáo-dục mà còn là độc-quyền của Chánh-phủ, giáo-dục mà chưa thiết-bị cho phò-cáp trong khắp-dân-gian, chín phần mười thanh-nien mà còn không có co-hội chịu giáo-dục, thi cái phương-pháp của ký-giá dè xuất không thể khi nào thi hành được. Cũng bởi lẽ đó, ký-giá viết bài này chỉ cốt bày tỏ cái binh-thé chờ không phải dè-khỏi được phương-thuốc gi dè bù etru dân. Ký-giá chỉ dặt cái vấn-dề chờ không phải giải-quyết vấn-dề vậy.

Ngô-nhan

VĂN-VĂN

Nợ dài

Cái nợ tang bỗng cái nợ chung.
Cùng dài đóng góp đám đầu không.
Hòn oan lắp biển vi can gián,
 Tay trắng dồn non chẳng kè công.
Muốn được vẻ vang người mê mài.
Phải lo rửa sạch tiếng cha ông.
Hai mươi lăm triệu kia ai dò?
Một gánh giang son quyết trả xong.

Thanh sinh

Tình giác chém bao
Mơ màng giác mộng dâu rót,
Tình giác xem chàng chàng thôk al.

Nợ roi Tđ-dịch kia ai mua? (1)
Trên gối Hoàng-lương lâm kê
say. (2)

Này hời bà con mau giây giây!
Gió Âu mua Mỹ lấp luồng hay.

Th. S.

(1) Tđ-dịch người doi Tđo, oghe gá gáy thi giay muoi ro.
(2) Một giac ngũ thấy làm quan năm mươi mươi.

Buổi rạng đông

Vui vẻ gi hồn buổi rạng đông:
Chim kêu gá gáy giac vũng hồng.
Mây khoe sắc đẹp trên đầu núi,
Nguyệt chiếu giang lờ dưới đáy

sóng.
Danh thức bà con cõi mục tho,
Rú ranh phuông bạn tiếng ngư ông.
Người đời hâm hố lo công việc,
Một nỗi rau nỗi tình say say. (1)

X.

KHOA HỌC TẠP TRỞ

NỘC ĐỘC (Venins)

(Tiếp theo)

Phản chất noc độc. — Dem noc độc phản chất ra, thấy có những chất sau này: nước, sels, albuminoides, một thứ men (ferment), hémolysine, cytolsine, bacteriolysine; ba thứ sau làm tan máu và giết chết vi trùng được.

Ngoài mấy chất đó, lại có hai chất rất quan hệ vi noc độc ở đây. Đó là chất noc độc:

a) Chất neurotoxine là chất độc cho thần kinh. Nó có thể làm cho hết thở rồi phải chết.

b) Chất hemorragine làm cho máu đông lại, rồi lại tan loãng ra. Nó phá hại mạch máu, làm cho chỗ vết cắn, nóng như và đau lắm.

Nọc rắn nào cũng có hai chất đó, duy nhieu là có khác nhau; cũng vì thế mà cách trị nọc độc của mỗi thứ rắn là có khác nhau. Khi bị rắn colubridé cắn, trong noc độc của nó thường có nhiều chất neurotoxine, thành ra thần kinh trúng độc: người mỏi mệt, buồn ngủ, thở khó, mà đi mà chết. Hết thở đã lâu rồi (2 giờ) mà quá tim cõi thoi thóp dập. Chỗ bị cắn không sưng mà cũng không đau mấy.

Nếu bị giang vipéridé cắn thi chúng phát ra khát hán: chỗ vết cắn sưng to, có màu, mũ, nước vàng, đau đớn và nhức nhối lắm. Người khát nước, miếng khô ráo, cảng đau té; ở mắt, ở ruột và gan có khí đà màu ra.

Như rắn vipéridé cắn vào chỗ bị cắn, cảng có nhiều màu thi cảng nguy: có khí màu đồng ngay lại mà chết. Nhưng nếu nó cắn vào chỗ bị cắn áo thi cũng dữ li nhiều, chỗ bị cắn thường sưng lên, thời đi, chữa có khói cảng lâu; người có khói cảng còn yếu đuối mãi, có

Chuyện hay

CÁI « VỆT » CỦA ANH HÙNG

khách qui nhà em là ông Đờ-Xác đứng dùm sau lưng, nên em không thể dài lời được.

Ông ta thấy vậy, hình như có diễn châm vào nỗi, hai tay vỗ bắp lop dopp, la to lên rằng: « Cụ bà làm dấy, tôi đứng, nhưng tôi không coi kia mà! ».

Người ta ở đài, anh bùng-bắc kiết chảng qua vì cơ hội mà thành danh, biết đâu trong đó còn nhiều điều khuynh điệu; cũng vì như brawn, đứng xa kia, thấy đẹp đê lâm, càng gần lại bao nhiêu cái xấu lòi ra bấy nhiêu, nên cần phải điểm tô tu bổ mới mong hoàn toàn được. Vậy súng kính anh hùng không nên gần gũi lắm, muốn đẹp mắt phải lui xa ra; còn những kẻ anh hùng được người đời tôn trọng đó cũng cần phải sửa chỗ vết xấu của mình, chờ không nên tự phụ là mười phần hoàn hảo được.

Hoa-si

đều công hiệu cả. Song nếu rắn cắn dâlau, mà vđ sau mới tiêm nước máu đó vào, thì cũng ít thấy công hiệu.

Trên kia chúng tôi đã nói: mỗi thứ rắn, nọc độc, mỗi khác: thử bùi nhiều chất neurotoxine hơn, thử

bùi nhiều chất hemorragine hơn.

Bởi thế, nếu chỉ lấy có một thứ nọc rắn X mà làm thuốc thì không đủ. Lắm vậy, chỉ chữa được thứ rắn X cần thi thôi, còn các thứ rắn khác cần thi thuốc đó không công hiệu lắm.

Vì vậy, viện Pasteur lấy hai thứ nọc rắn: một thứ có nhiều chất bùi cho thần kinh (neurotoxine) và chất giông cobra, một thứ có nhiều chất bùi cho máu (hémorragine) của giông Vipéridé, mà tiêm cho ngựa, để lấy nước huyết mà chữa tất cả các thứ nọc rắn.

Khi rắn cần phải làm thế nào?

I) Lam cho nọc độc không ngâm vào máu được. Trên chỗ bị cắn, phải buộc một cái giây cho thuc chât.

II) Mút nọc ra.

III) Phá độc: 1) Chỗ bị cắn: lấy thuốc tím (permanganate de potasse) hoặc nước tẩy quần áo (eau Javel, eau Labarraque) mà rửa.

Phải nhớ rằng: không được dùng teinture d'iodine. Nặn máu ra, có khi phải rạch cho rộng ra, rồi lấy nước thuốc tím (1 phần thuốc tím hòa vào 9 phần nước) mà tiêm vào trong da, độ 10-20 grammes. Tiêm nước thuốc tím đó ở chung quanh chỗ bị cắn.

Có khi phải làm cho chảy chảy thi bị cắn: dùng sáp nung đỡ mà đốt, hoặc đđt tím sáp vào mà đốt. Khi đương đđt bùn, chửa cho sáp với băng thuốc sáp cũng được.

x) Tiêm thuốc Calmette. Nếu người ta mới bị cắn chưa quá 4 giờ nên tiêm tím độ 10-20 grammes nước máu. Như phải giông rắn độc làm, hoặc đã đđt lâu mới chửa, cần phải tiêm nhiều gấp hai lần: 20, 40 grammes.

Còn sáp với lòn mà bị rắn cắn rất nặng thi phải tiêm đến 60 gramme vào mạch máu.

Ngoài thuốc Calmette lại nên cho uống rượu, hoặc nước cà phê hay nước chè nóng. Cũng nên cho uống thuốc tẩy, hoặc thuốc tẩy vào hàn mòn đđt lồng bùi chất độc ra ngoài.

N. B. I.

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(DÔNG-PHÁP-DỊA-ỐC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay

Giai góp từng tháng nát gốc nát rễ, như góp bò già từng năm, từ MỘT đến NĂM năm.

Lãi rất nhẹ — Cách già dễ dàng.

Hỗn-hội có nhau và các kiệu nhà già tinh rất họ.

XIN HỎI THÊ LỆ TAI:

HANOI — Hội Sở Bán Hợp 89 phố Francis Garnier
TOURANE — Maître PHAN-CAO-DOAN,
Lục-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khê tại Tòa Án

Cha con lìa cách

Cha chàng tài tử là Nguyễn - Lý - Bân, Hán lâm - Việt kiêm - khai, 30 tuổi, quan tại Lang Kim - Lang, tỉnh Quảng Trị; vì đường cong - đánh trật trở nên bộ nhà di vào mìn tinh đường trong, tường nhà hắc thau, nhưng hòn mìn trời biết rõ đam tìn, đã bắc cài em chàng tài tử ngòi bài ngòi, cha con lìa cách, thay là đau khổ quá chừng.

Xia cát ông bà ai biết cha tài & dân làm ra đồng bao chí đậm, trán bao này, may cài em tài tim được cha và, thi on kỵ chí em chàng tài xin đời đất gác lặc

Nay kính cáo

Thứ-Huống 3 tuổi, Thứ-Nguyệt 5 tuổi, Thứ-Tết 3 tuổi.

T. B.—Ông bà ngoài tôi có cho tôi một cái kiêng vàng, vậy ai biết cha tôi mà cài đầm, tôi xin đem cái kiêng làm mìn quay mìn.

THU-HUONG

NGẠC-AM THUYẾT-BỘ TÙNG-THU

譯庵說部叢書

Chuyên soạn hoặc dịch một mèo tiền thuyết, mỗi năm lần hành bất cầu mấy bộ, cộng c. 1000 trang trả lén bắt đầu từ tháng Août 1929. Tặng thưc có bản đồng niêm giá 2500, gửi tiền trước.

Lại có một quyển luận thuyết, biểu ngoại cho khách mua đồng niêm.

Ai mua đồng niêm xin hỏi:

Chú nhọn: Mr VÔ-LIÊM-SƠN
chùa Tu-Dám — HUẾ

Al mua bao, mua lè xin hỏi:

Tổng Đại-lý: hiệu VÂN-HÒA
rue Gia Long — HUẾ

bao, mà xét lại cho dân nghèo. Ngha rõ ra thì có dời lèn làm việc trong sở Lục-lộ đánh mua rồi bán lại lấy lời. Nhà nước định giá dã cao (một thước vuông tay là 0\$50) mà bao buôn như thế, nghĩ có khò cho dân nghèo không? Minh cáo

BẮC - KỲ

Lại cái vạ truyền đơn
Nhân nhịp vụ án V. N. Q. D. D., vừa rồi, trong làng Hạc-châu có xảy ra việc sau này:

Ở làng Hạc-châu, làng Hành-Thiện phủ Xuân-Trường, tỉnh Nam-Định có tên Nguyễn-Ngọc-Phan, xưa nay vẫn là người mèo tin Phật Pháp. Vào khoảng tháng 10 năm năm trước, không biết tên này đi đâu, nhặt được tờ giấy la thạch, đem về làng phán phai cho bà con. Giấy này dài khái nói: đức Ngọc - Hoàng phán rằng, năm nay trời phai dân ta không bệnh tật mà cũng cát; vậy người nào muốn tránh khỏi tai và này hì hãy chép hàng ngìn hàng vạn tờ

số, mà phân phát cho dân gian.

Tên Phan tưởng thế là sự làm phúc; không ngờ tên Biền có tư thù với tên Phan, thông đồng với tên Phó lý là Nguyễn-Văn-Kiệm bắt lấy giấy này, đem lên trình quan Phủ nói giấy truyền đơn làm rõi sự tri an!!! rồi dọa nạt tên Phan để kiêm tiền. Quan phủ xem tờ trình của tên Biền và tờ giấy của tên Phan phai ra, quan cho thấy Đề và mấy tên lính về khám nhà tên Phan không có gì mà cung bắt tên Phan giám tại phủ. Đường múa ruộng đồng chia đỗ, người phải bị giám, lấy ai gặt hái, bắt đắc dĩ người mẹ già tên này phải di kêu nài với thấy thành hội làm giấy doanh xin tạm tha cho con về gặt mìa, thấy thành hội cũng xin lánh trước mặt quan phủ nên Phan mới được tha và, tên Phan phải giám mất một chử nhật.

Bò là cái vạ truyền đơn mà cũng là cái hại mèo tin!

Nguyễn-Ngọc-Sinh lại cáo

NAM-KỲ SAIGON

Ông Nguyễn An Ninh chống qua tòa Phá án bên Pháp

Ông Nguyễn An Ninh bị tòa Phá án Saigon y án 3 năm tù, một nghìn quan tiền và, và 5 năm biệt xó, nên buổi mai 19 Juillet ông đã ký tên xin chống án qua tòa Phá án bên Pháp.

Mười ba người bị án cũng xin chống án & tòa Phá án như Ông Ninh.

Một nhà viết báo Tây tự tử Một rồi ông Monribot chủ nhiệm tờ báo La Presse Indochinoise đã mượn cây súng lục mà lách cối trấn. Nghe đâu ông Monribot vi thay tờ báo mình suy vi, phải nợ nhiều, mà bẩn lèp cho người ta cũng không dát, và các vúon cao su thi tranh mọc dày, nên buôn bạc mà tự tử.

Ông cũ ànhem tờ báo La Presse Indochinoise trước là ông Langier đã tự tử; ông Monribot mới mua lại tờ báo, nay ông này cũng tự tử nữa. Lại thật!

AI-LAO

Tin đường sá

Vì mày trên mua dù dội, con đường Quan lộ n° 7 Nuangsaen Xiang Khouang bị hư hại từ km 25 đến km 330. Sư giao thông trên khoảng đường ấy sẽ cầm cho đến ngày 1er octobre.

TẠP-THUYẾT HY-VỌNG, TÍN-NGƯỜNG, VÀ CHÂN-LÝ

Bởi người có hy-vọng mới có vẻ mặn mà, nếu không thì lại lèo và vị lèo. Một số người kha đồng, — có lẽ gần hết toàn thể xã-hội — chỉ sống bằng hy-vọng, hy-vọng đây là những điều uớc ao. Ta tuy sống và hiện tại nhưng ta vẫn chờ mục vào tương lai; ta thấy rằng: trong hoàn cảnh hiện tại còn nhiều đều khuyết hám, mà theo chỗ hy-vọng thời có thể làm cho cá nhân và nhóm loại sinh-hoạt được thỏa thích hơn nữa. Ta lại ước rằng: những điều ấy sẽ có ngày xuất hiện ra nơi thực tế. Ta trông mong cho những cái lý tưởng ấy sẽ thành ra sự thật là vì ta chắc rằng nhờ đây mà trong sự sinh hoạt của nhóm quần sẽ được sung sướng hơn: vì thế nên sinh lòng tin-ngưỡng.

Phản nhiều những cái lý tưởng có ích lợi đến nhóm quần xã-hội đều phải chờ lâu mới có kết quả. Tất phải ba, bốn, năm, sáu... lop, người vun trồng lấy gốc cây hy-vọng mới được, nên tất phải chăm nom, phải bón-bón, phải giặt-bết những loài ký sinh trùng, thời họa một ngày kia mới có thể nảy ngành xanh non. Ấy ta tuy không chắc rằng con mít ta sẽ được thấy cái kết quả mỹ mãn, nhưng ta vẫn tự tin vào sức ta, ta vẫn tin-ngưỡng vào cái hiệu quả của điều ta cho là nên có, phải có, trong cõi người. Đầu có phải hy sinh tài sản, và linh-mệnh để tới đó, thời cũng vui lòng mà bước tới.

Song cái lính thắn a-bach chiết bắt nát, kia chỉ một họng người thương lưu chán chính mới có mà thôi. Vì vậy cho nên có n-iều người trước kia & trong một xã-hội u ám, đã tìm ra được một tìn chán - lý, cũng có người hoan nghênh mà vẫn phải lào & cái thủ đoạn lợi dụng ra. Số là trong xã hội nàu cũng vậy, lý với thế thường bay chối nhau. Vậy muốn cho chân lý được thắng lợi thời phải phán đấu.

Nhưng khôn nát, phản đấu mà dẫu chắc gì được toàn thắng đấu? trong lúc những người đồng tâm vì cùi nghĩa mà xuất lực thời một phần nhiều vẫn vì ước ao cái hạnh phúc nên mới băng-hát. Đến lúc gặp bước khó khăn, trận chúa chắc gi được mà nguy cơ thời có phản. Đôi, khát, khô sô, đều là những cái nạn có lẽ không hẹn mà tới cả. Nếu không có thể lực mà dọc trai, thời là hoàn toàn thất bại. Đường xa, mà chân đã mỏi, bộn đòng hành dã có người muôn hồi lui; già dã bạn ít thèn nhiều, cái hạnh phúc trong lai còn xa lắc xa lơ, mà cái luân trọng đã bay ra trước mắt. Từ bờ sòng giò, môt chiết huyền nan, ôm môi cái lý tưởng quang minh chính đại vào đời, mà có lẽ chịu cho nó cùng mình chết nốt hay sao? Bởi vậy nên lòng tin-ngưỡng lại phải sơn thêm một nước nứa cho bến. Muốn cho đồng chí khôi ngã lòng nên mới chỉ một cái phản t-tuồng viễn vong: náo chốn thiên đường, nào vườn cúc lục,... ta đâu không được nem cái quái ngon ngọt kia lúc sinh tiền, thời cũng có thể chắc được một phao vinh danh và hạnh phúc khi từ hận. Chính các

nhà đạo giáo muốn truyền bá tu-tuồng nên họ đã lợi dụng cái lòng hy-vọng để mà câu cùi người theo Phật, theo Gia, theo Hồi Hồi giáo... v.v. Cho nên ta có thể nói rằng: lòng tin-ngưỡng nguyên cùng bởi cái lính muôn trong mong hạnh phúc — hạnh-phúc sá nhau, hoặc xã-hội — mà sinh ra, và lòng tin-ngưỡng không phải là một cái mục-dịch tự tại (une fin en soi) mà chỉ là một cái lợi khi đồng dè di tới một cái mục-dịch tương-la m thời.

Song hình như trong cái lính người, chỉ có những cái kíp cùi không hoàn toàn: dùng làm nén được, dùng làm hư cùng được. Cái lòng tin-ngưỡng này lại cũng là một cái dao chém được cả đường sống duong lưỡi. Trong lịch-sử đã thấy nhiều tên tướng thám thám và đầy mà ra. Những cuộc quyết liệt trong tôn giáo trong chính trị, đều bởi tin-ngưỡng không hợp nhau mà gây nên cả.

Cái vạ tin-ngưỡng không phải là nhỏ. Nhưng người ta có bao giờ là không tin-ngưỡng? Trên kia dã nô, rằng: người ta ở đời vẫn ước ao cho được sinh-hoạt thỏa thích; và có lòng muôn, thời lại có tri khôn dã tìm ra. Hết dã có một tư-tưởng mới ra là phải có người hoan-nghênh và người phản đối. Vậy nên lòng tin-ngưỡng cũng cần phải lý chính-lý làm ngon dèn chiếu thời mới khỏi điều sai lầm.

Theo cái thực-lý xã-hội ngày nay mà xét thời nhóm loại bầy giờ còn chưa tới được vùng thô thíc trong sự sinh-hoạt. Có lẽ rời đây đương còn nhiều cái lý thuyết xung đột nhau và đương còn gây nên nhiều tên-tu-tuồng lưu huỳnh chăng? Đường xa còn nhiều nồi rõi ràng, bối bê mây ảo, chán-lý mịt mù, trong đời ai là kẻ biết tin-ngưỡng? Ta tin-ngưỡng vào đâu? Tin-ngưỡng vào chán-lý. Chán-lý là gì? Là lẽ phải duy nhất làm cho sự tu-tuồng và cách sinh-hoạt người đời được tự-do phát triển. Ai biết bảo

Hoài-nghi-tử

TRÍCH-LỤC CÁC BÁO BẢN VỀ ĐẢNG-NHÂN

(Tiếp theo)

Tin diệu của đảng nhân là thế nào? Một là đảng đặc. — Đảng đặc có quan-hệ với nhau cách của đảng nhân lâm. Nếu đảng nhân mà không có đảng đặc thì nhân cách không tu-tuồng lập lèp được, họ obnung người không nhân cách, làm một đảng thì đảng làm sao cũng phải dò. Cho nên đảng đặc thực là cái tin-diệu thứ nhất của đảng nhân vậy. Nhưng nước lập biếu, lấy chính đảng để vận dụng chính trị, lấy hai chính đảng lớn, hoặc gồm nhiều đảng nhỏ nữa để dùng hết cái diệu vi của chính đảng. Cho nên đảng Giáp đối với đảng Ất, hai bên phải tồn trọng-lão nhau, không nên chỉ thấy một đảng minh không thấy đến đảng khác.

Nếu đối với đảng k-ác mà có thể dò huề hợp tác được (hoặc lâu dài, hoặc ngắn thời) thì vẫn nên trọng, mà dù đảng khác có dùng về địa vị chính trị thì cũng vẫn cứ nên tồn trọng. Trong khi hội nghị, biện luát kịch liệt, mệt sức khai hơi, mà đến khi ra khỏi phòng thí nghiệm thì vẫn vui vẻ bắt tay n au, quyết không vì cái có chính trị mà đoạn tuyệt tư giao với nhau. Như thế gọi là đảng phạm, cũng

có được chính quyền mà khinh bỏ đảng. Còn đảng nhân mà không có đảng đặc thì khác thế, khi vào đảng là vì thế lợi mà vào, phụ vào đảng Giáp thì được làm quan-phụ vào đảng Giáp thì được nhiều lợi, phụ vào đảng Giáp thì được thanh uy, họ đều rõ nhau theo và đó cả; nhưng nếu đảng Giáp không đặc thì luôn mãi được, chợt có giao động, thời bọn họ thoát ly ngay. Họ vào đảng, vốn không có lòng vì đảng mà chịu nhoc, chỉ lợi dụng đảng, toàn là cái ý đầu co nhất thời, cho nên họ ra đảng chỉ là cái việc lanh lợi để giữ mình, thực là một việc đương nhiên của họ vậy. Thậm chí có kẻ lại vào đảng Ất để phản công đảng Giáp, lại có kẻ buồi mai vào đảng Ất để công kích đảng Giáp, buồi chiểu vào đảng Giáp để công kích đảng Ất. Như vậy đều gọi là không có đảng đặc. Chẳng ta vì thế mà lấy đảng đặc làm cái tin-diệu thứ nhất của đảng nhân.

hai là đảng-nghĩa. — Đảng-nghĩa tức là cái lợi-kbi của đảng-nhân, phải giữ vững mà không nên bỏ mất vậy. Cho nên trước hết, đảng nhân phải xét kia thật xem đảng nghĩa là thế nào. Nếu đảng nghĩa mà không vừa ý thì không nên cứ nắm bắt vào đảng. Vì như người ta dùng súng đạn mà mình thi dùng gươm mace, mình đã tự xét rằng gươm mace không thể địch lại súng đạn mà cứ nhắm mắt dùng súng, tên thời chi tự lẩn lẩn lấy phản thải bại mà thôi. Đảng nghĩa là phải thích hợp với thời thế. Nếu biết rằng không thích hợp mà cũng phụ họa thì chỉ là loạn dụng lợi khí mà tự sát; phản đảng nhân phải xét đảng nghĩa cho tinh tế, cái đảng nghĩa chẳng thích thời không thể dài lâu được, cái đảng nghĩa không phiếm cũng không dù giữ được. Sau khi đã xét đảng nghĩa cho tinh tế rồi thì phải hết chức vụ mà phát dương, mà ứng hộ, mà làm ra cái đảng nghĩa ấy được rộng rãi và vang. Phản những việc thiết thi, phải vụ không được trái với đảng ng. ia. Phải giữ vững đảng nghĩa, không khi nào bỏ được, đó là cái trách nhiệm tối yếu của đảng nhân vậy. Bởi thế chúng ta lấy phuc lung dâng nghĩa làm cái tin-diệu thứ hai của đảng nhân.

ba là đảng-phạm. — Đảng phạm, cũng gọi là đảng lèn. Đảng đặc chính là căn-bản của đảng nhân, đảng nghĩa chính là cốt cán (bô-xtron) của đảng nhân, mà đảng phạm chính là thê phách của đảng nhân vậy. Nhưng nước lập biếu, lấy chính đảng để vận dụng chính trị, lấy hai chính đảng lớn, hoặc gồm nhiều đảng nhỏ nữa để dùng hết cái diệu vi của chính đảng. Cho nên đảng Giáp đối với đảng Ất, hai bên phải tồn trọng-lão nhau, không nên chỉ thấy một đảng minh không thấy đến đảng khác.

Nếu đối với đảng k-ác mà có thể dò huề hợp tác được (hoặc lâu dài, hoặc ngắn thời) thì vẫn nên trọng, mà dù đảng khác có dùng về địa vị chính trị thì cũng vẫn cứ nên tồn trọng. Trong khi hội nghị, biện luát kịch liệt, mệt sức khai hơi, mà đến khi ra khỏi phòng thí nghiệm thì vẫn vui vẻ bắt tay n au, quyết không vì cái có chính trị mà đoạn tuyệt tư giao với nhau. Như thế gọi là đảng phạm, cũng

gọi là đảng lè. Bên nàu cũng Mỹ quốc già làm tiền dẽ (1), chứ không phải lấy địa vị nhân mà đổi nhau vậy không có dien gi mà gáy nên hiềm oán được, làm dâng nhau phải hiểu cái nghĩa ấy cho rõ ràng. Nếu Mỹ chính đảng mà gáy ra từ oán, như thế không những mất cái công dụng của chính đảng mà lại mất cả cái nhân cách của đảng nhân. Đã mất công phạm, đã mất dâng lè, thi dâng cũng không dâng lè lêp được nữa.

Cái quan-hệ của đảng phạm trọng yếu như thế, cho nên chúng ta lấy đảng phạm làm cái tin-diệu thứ ba của đảng nhân. (Còn nữa) Nguyên-văn của Mộng-điệp, trong Quán-báo

(1) Đầu này vị tôi đã dâng. Phản chính đảng dâng dâng-biển cho một hàng người quyền lợi giống nhau để đối địch với một hàng người khác, quyền lợi khác nhau. Cái dâng-nghĩa của một đảng phản nhiều là cùi cùi vào lợi ích riêng của mỗi giải cấp. Như đảng Bảo-thà nước Anh thi đại đội chủ giải cấp từ báu và địa báu, đảng Ty-đo thi đại biển cho giải cấp tiền trair, đảng Lao động thi đại biển cho giải cấp lao động.

Chú ý! Chủ ý!

Al là chủ tiệm bán thuốc bắc CHÍN và SỐNG, nên tim-dần tiệm QUAN-THÄNG ở đường CANTON-NAIS N° 78-89 FAIFO là một nhà buôn bao thuốc bắc, tạp hóa, trước cửa, trờ danh từ xưa chí nay trãi dã 30 năm dư trên đường kính-15, ai ai đều nghe tiếng; Bản si bán lè giá cả phải chăng, ai ở xa muôn hối già cả phải chăng, ai ở xa muôn hối già cả gi, sẵn lòng trả lời ngay:

Xin kính mời quý khách chiểu cố. Chủ nhân kính cáo QUAN-THÄNG

VIỆC THÈ GIỚI

A-BỘNG

TRUNG-HOA

Trung-Nga xung-dot

Thái-dô Nga. — 19 Juillet. — Viên Tướng-lãnh trú danh Nga là Badeney đã được tia Cảnh-phủ triều đại Mạc-tri-khoa. Ông đã dự bị một bản kế hoạch công thủ gom bao yểm-diem này :

1. Tập trung các đội hàng không lớn và biên giới Mân-chau.

2. Phái viên-binh đến cho các bộ-binh, ky-binh và các đội xe tăng (tank) & miền biên giới.

3. Đem thêm quân đội đến trấn thủ Mạc-tri-khoa và Lê-ninh-thanh (Léningrad).

4. Tập trung các đội hải quân và các chiến-tuần-mặt bờ ở địa hạt Nga

22 Juillet. — Báo Tân-Vân (Investig) Nga binh lâm những việc các quân đội Trung-hoa động viên và tu tập ở biên giới Mân-chau, có nói rằng: Cảnh-phủ Cộng-hòa Xã-hội Xô-viết liên hiệp (Union des Républiques socialistes et révolutionnaires U. R. S. S.) không muốn gây náo chiến tranh; nhưng nếu Trung-hoa mà xâm phạm đến biên-giói, thi nước Xô-viết này sẽ tố cho thiêng, họ biết rằng minh vẫn đủ lực lượng mà đối phó.

— Tướng-lãnh Kublikov, Tướng Tư lệnh Xích-quân, đã đến Tây-bắc-lô-4, đã có lệnh động viên các quân đội miền đông Nghê-dau Cảnh-phủ Xô-viết đã bị lệnh cho những người từ 17 đến 22 tuổi trong hạm Hải-sâm-Uy đều phải sung-quân.

19 Juillet. — Ông Ngu-Uorc (My) độ 500 đảng-viên cộng-sản Nga, đã tổ chức một cuộc biểu thị-uy trước quan-linh sự Tân-Hoa, họ phải biểu diễn những lời tuyên ngôn phản kháng Trung-hoa, song không làm hư hại gì đến quan-linh sự. Cảnh-sát được tin báo đến rất đông và dùng vũ-lực mà

19 Juillet. — Ông Ngu-Uorc (My) độ 500

đảng-viên cộng-sản Nga, đã tổ chức một cuộc biểu thị-uy trước quan-linh sự Tân-Hoa, họ phải biểu diễn những lời tuyên ngôn phản kháng Trung-hoa, song không làm hư hại gì đến quan-linh sự. Cảnh-sát được tin báo đến rất đông và dùng vũ-lực mà

YÊU-SƠ BỘ THẬN HOÀN

Mỗi hộp \$100, 12 hộp 10\$00

